

Nr 379.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån åt Svenska lufttrafikaktiebolaget för anordnande av en luftskeppsstation i Stockholm.

(Statsutskottets utlåtande nr 163.)

Till Konungen.

Uti en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten proposition (nr 285) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, för beredande åt Svenska lufttrafikaktiebolaget av ett lån för anordnande av en luftskeppsstation i Stockholm, under de i statsrådsprotokollet angivna villkor och de särskilda föreskrifter, som Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt meddela, under utgifter för kapitalökning för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,750,000 kronor, ävensom, under förutsättning av bifall härtill, besluta, att de i förslaget till 1921 års riksstat bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med motsvarande belopp.

Även om utvecklingen på luftfartens område ännu icke fullt nått över försöksstadiet, synes luftfartygens användbarhet även för upprätthållande av regelbundna kommunikationer olika platser emellan icke längre kunna betvivlas.

Såsom känt är och av lufttrafikskommittén i ärendet framhållits, bedrivs utomlands omfattande förberedelser för etablerande av regelbunden lufttrafik. I dessa förberedelser ingår numera, företrädesvis hos stormakterna, även anordnande av lufttrafikförbindelser länderna emellan. Då lufttrafikföretag i de flesta europeiska stater deltaga i dessa förberedelser, kan alltså givetvis, såvida icke snara åtgärder vidtagas från svensk sida, den risken uppstå, att lufttrafik till och via Sverige ordnas från andra länder utan Sveriges medverkan, varigenom svenska intressen kunna åsidosättas.

Det synes därför vara en fråga av stor framtida betydelse för vårt land, att snara åtgärder vidtagas, avseende att möjliggöra att vid ordnandet av den internationella lufttrafiken inom Europa Sverige även på detta område erhåller den ställning uti kommunikationshänseende, som med avseende å läge och förhållanden i övrigt böra tillkomma det samma.

Genom anläggandet av den planerade lufthallen i Stockholm skulle en av de viktigaste förutsättningarna för Sveriges deltagande i den internationella lufttrafiken förverkligas. Vid bedrivandet av lufttrafik på längre distanser hava nämligen ballongfartygen befunnits vara det lämpligaste fortskaffningsmedlet, och deras användning nödvändiggör anläggandet av luftskeppshallar, i vilka fartygen kunna förvaras under uppehållen i flyghamnarna. Med tanke på att den framtida trafiken med sannolikhet kommer att huvudsakligen läggas å ena sidan i riktning Stockholm—Göteborg—London, och Stockholm—Petrograd, varvid anordningar för landning skulle bli nödvändiga i såväl Göteborg som Stockholm, samt å andra sidan linjen Stockholm—Berlin—Friedrichshafen, vid schweiziska gränsen, i vilket fall luftskeppsstation vore nödvändig i Stockholm, har för vårt lands del den första stationen ansetts böra uppföras i Stockholms närhet.

Beträffande den planerade lufttrafiken Stockholm—Berlin, för vilkens igångsättande det i propositionen omförmälda ballongfartyget skulle anskaffas, framgår av den utav lufttrafikskommittén i detta hänseende företagna utredningen, att de i Svenska lufttrafikaktiebolagets framställning anförda allmänna beräkningarna, angående den trafikregelbundenhet som å denna linje till en början kan uppnås, torde få anses väl grundade. Enligt samma utredning synes även nämnda distans vara för svenska förhållanden i alla avseenden lämplig såsom en första linje för trafik med ballongfartyg, å vilken praktiska erfarenheter kunna utvinnas angående de trafiktekniska detaljer, som äro erforderliga för regelbunden trafik.

Med hänsyn till den sålunda och i övrigt i ärendet lämnade utredningen har riksdagen ansett sig böra medgiva, att ett statslån med i propositionen föreslaget belopp, 1,750,000 kronor, lämnas bolaget för förverkligandet av bolagets ifrågavarande planer.

Vad angår den säkerhet, som skulle ställas för lånet, har bolaget meddelat, att bolaget icke kan erbjuda staten fastighetsinteckningar, enär bolaget ej kan få inköpa den mark, varå de tillämnade anläggningarna skola uppföras. Den säkerhet, bolaget är i stånd att lämna, skulle därför antingen bestå däri, att bolaget genom lösöre köp till staten överlåter de anläggningar, som uppföras för de upplånade medlen, eller ock låter dessa medel ingå i ett särskilt aktiebolag, vars samtliga aktier pantförskrivs till staten såsom säkerhet för lånet.

Av de sålunda föreslagna båda alternativen har det sistnämnda ansetts vara det mest betryggande, och har därvid av departementschefen framhållits, att stora belopp äro mot liknande säkerhet av banker utlånade till enskilda företag, då ingen fast egendom finnes, som kan intecknas. Till förhindrande av att dotterbolaget avhänder sig någon av de till luftskeppsstationen hörande anläggningarna eller eljest försämra den säkerhet, som dess aktier erbjuda, skulle meddelas vissa inskränkande bestämmelser i fråga om bolagets förfoganderätt över anläggningarna, i huvudsak innebärande inlösningsrätt för staten och kontroll över bolagets förvaltning genom befogenhet för Eders Kungl. Maj:t att i bolagets styrelse insätta en representant samt att utse en revisor i det samma.

Även om de sålunda ifrågasatta garantierna icke helt torde säkerställa staten för förluster såsom långivare, har riksdagen, med hänsyn till anläggningarnas betydelse ur kommunikationssynpunkt och de utan tvivel föreliggande stora svårigheterna för bolaget att åstadkomma annan säkerhet än som erbjudits, icke ansett någon skärpning av de uppställda förbehållen böra vidtagas.

Slutligen finner sig riksdagen böra framhålla vikten av att, såsom redan i propositionen förutsatts, det blivande avtalet med bolaget gives en sådan avfattning, att bolagets ifrågavarande anläggningar må anlitas även för annan lufttrafik än den av bolaget bedrivna.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, för beredande åt Svenska lufttrafikaktiebolaget av ett lån för anordnande av en luftskeppsstation i Stockholm, under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 12 mars 1920 angivna villkor och de särskilda föreskrifter, som Eders Kungl. Maj:t kan finna

skäligt meddela, under utgifter för kapitalökning för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 1,750,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag om höjning av inkomsttiteln »Fast upplåning» kommer riksdagen att anmäla sitt beslut i annat sammanhang.

Stockholm den 15 juni 1920.

Med undersätlig vördnad.
